

QUAESTIO SECUNDA

DE ANNUNTIATIONE ANGELI
ET DE INCARNATIONE VERBI

ARTICULUS I

*Utrum conceptus virgineus debuerit prius beatae
Virgini annuntiari? — (1)*

Respondetur: ad hoc ut Incarnatio in beata Virgine fieret
convenienter, fuit Annuntiatio praevia necessaria. Ita S. THO-
MAS (*Summ. part. 3, quaest. 30, art. 1*).

Probatur, primo, quia in sacramento, seu mysterio Incar-
nationis, varia contracta sunt sponsalia quae sponsae consensum
requirunt. Et imprimis quidem sponsalia Dei cum humana
natura, secundum illud (OSEE, II, 20): « *Sponsabo te mihi
in fide.* » Deinde sponsalia Christi cum Ecclesia, quam insti-
tuit juxta illud (2 COR. II, 2): « *Despondi vos uni viro,
virginem castam exhibere Christo.* » Et denique sponsalia
Spiritus Sancti cum Deipara Virgine, quam fecundavit, secun-
dum illud (LUC. I, 35): « *Spiritus Sanctus superveniet in
te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi.* » Atqui sponsalia

(1) Hic quaestio non est de necessitate simpliciter dicta et absoluta:
quia dubitari non potest quin Deus potuerit in beata Virgine perficere
mysterium Incarnationis sine hoc, quod ipsa de hoc quidquam sciret
pro instanti quo fuit peractum; sermo igitur est de necessitate conve-
nientiae.

requirunt sponsae consensum, et hic est ad illa necessarius. Ergo **necesse** fuit ut beata Virgo per annuntiationem instructa consensum daret : nomine totius naturae humanae, nomine Ecclesiae, et proprio.

Probatur, secundo, quia beata Virgo debuit dare consensum ad redemptionem loco totius naturae humanae; et maxime quia **sicut** femina assensu suo angelo tentatori initium ruinae dedit **humani** generis, ita etiam altera femina per assensum angelo datum humanae redemptionis exordium ficeret.

Probatur, tertio : cum per mysterium Incarnationis beata Virgo ad singularem cum Deo conjunctionem esset elevanda, tamquam Mater Filii Dei et Sponsa Spiritus Sancti, debuit ad tantam dignitatem per proprios actus disponi. Quod etiam in annuntiatione angelica fuit factum, cum nobilissimos actus elicerit fidei de hoc mysterio (unde dicitur : *Beata, quae credidisti.* LUC. I, 45), obedientiae, pietatis, amoris erga Deum, et simul etiam profundae humilitatis et prudentiae in servando voto virginitatis : qui omnes actus in virgineo colloquio mirabiliter eluxerunt. Ergo annuntiatio fuit necessaria.

Probatur, quarto, ex titulo Coredemptricis ad quod beata Virgo erat praedestinata. Reapse, opus redempcionis humanae implicabat pro futura Matre Christi dolores maximos, poenas gravissimas, martyriumque cordis inauditum. Atqui aequitas, non minus quam Dei bonitas, postulare videbatur ut haec acerbissima tormenta ei non imponerentur absque praevio consensu. Ergo virgineus conceptus debuit prius beatae Virginis annuntiari.

Objicitur : si annuntiatio, et inde consensus beatae Virginis, fuit **necessarius**, sequitur quod bonorum omnium maximum, Dei scilicet facti hominis conceptio, et totius mundi salus, dependerit a beatae Virginis voluntate. Sed hoc non videtur dicendum, cum Deus non dependeat a creatura. Ergo consensus beatae Virginis non fuit necessarius.

Ad hoc respondetur exinde resplendescere quantum valeat sacratissima Virgo apud Deum, cum hic salutem totius generis humani voluerit alligare beatae Virginis voluntati. Neque in hoc est quidquam absurdum, quia inde non sequitur dependentia absoluta, et antecedens divinam voluntatem, sed tantum consequens : quia nempe Deus libere voluit suam assumptionem naturae humanae, et inde mundi salutem, dependentem facere a consensu beatae Virginis ; cum aliunde non exspectato Virginis consensu Incarnationem potuisset perficere.

ARTICULUS II

Utrum beata Virgo sit vera Mater Christi, tum qua Dei, tum qua hominis ?

Respondetur : beata Virgo est vera Mater Christi, tum qua hominis, tum qua Dei.

Probatur prima pars : Jesus Christus est verus homo ; sed beata Virgo est vera Mater Christi Jesu : ergo beata Virgo est vera Mater Christi, in quantum hic est homo. — Major constat ex S. JOANNE (XIX, 5) : « *Ecce homo ;* » et S. LUCA (XXIII, 47) : « *Hic homo erat justus ;* » et S. MARCO (X, 33) : « *Filius hominis tradetur ;* » et rursus ex Apostolo (ROM. I, 3) : « *Qui factus est ei ex semine David secundum carnem ;* » et iterum (1 TIM. II, 5) : « *Unus mediator Dei et hominum, homo Jesus Christus.* » — Minor pariter constat ex S. MATTHAEO (I, 16) : « *De qua natus est Jesus, qui vocatur Christus.* » — Confirmatur eadem pars ex CONCILIO NICAENO, sic habente : « *Incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, et homo factus est.* » Ergo fide catholica certum est quod beata Virgo sit Mater Christi, in quantum hic est homo.

Probatur nunc etiam secunda pars in hac forma : Jesus

Christus est verus Deus; sed beata Virgo est vera Mater Iesu Christi: ergo beata Virgo est vera Mater Dei. — Major constat ex S. LUCA (I, 35): « *Quod nascetur ex te sanctum vocabitur Filius Dei;* » et ex S. JOANNE (XX, 28): « *Dominus meus, et Deus meus;* » item (1 JOAN. V, 20): « *Hic est verus Deus.* » — Minor liquet ex S. MATTHAEO (I, 16): « *De qua natus est Jesus.* » — Conclusio est in forma. — Eadem veritas confirmatur ex CONCILIO EPHESINO, (can. 1), quod contra Nestorium sic ait: « *Si quis non confitetur Emmanuel vere Deum esse, et ob id sanctam Virginem Deiparam genuit enim illa incarnatum Dei Patris Verbum secundum carnem, anathema sit.* » — Item ex Patribus, e quibus S. GREGORIUS NAZIANZENUS (*Orat. 51*) inquit: « *Si quis sanctam Deiparam non credit, extra Divinitatem est.* » Et S. CHRYSOST. (*Homil. in Hyp. Dom.*): « *Crede his quae de Virgine a nobis dicuntur, nec dubites eamdem et Dei ancillam et Dei parentem esse.* »

Objicitur: Maria Virgo non est Mater Divinitatis, quia haec a se et aeterna est: ergo neque est Mater personae divinae, quia haec pariter aeterna est, et inde temporalis generationis incapax.

Ad quod respondetur verbis S. THOMAE (*Summ. part. 3, quaest. 35, art. 5*): « *Dicendum quod beata Virgo dicitur Mater Dei, non quia sit Mater Divinitatis, sed quia personae habentis divinitatem et humanitatem, est Mater secundum humanitatem.* » Cujus ratio sumitur a communicatione idiomatum, juxta quam nomina in concreto et specificative accepta significant subjectum habens formam. Beata Virgo est ergo Mater Dei sumendo nomen Dei in concreto, pro supposito habente divinitatem; quamvis haec praedicatio Deitatis in abstracto, *beata Virgo est Mater Deitatis*, aut in hoc sensu reduplicativo, *beata Virgo est Mater personae ut subsistentis in divinitate, vel secundum divinitatem*, non

valeat. Valet tamen haec: *beata Virgo est Mater Christi, in quantum hic est Deus, et in quantum hic est homo:* quia nomina, *Deus et homo*, sumuntur in concreto.

ARTICULUS III

*Utrum beata Virgo, mediante maternitate Dei,
sit vere consanguinea Deo?*

Respondetur: beata Virgo vere est consanguinea Deo, quatenus subsistenti in natura humana. Ita VASQUEZ (*tom. 1, part. 3, disp. 29, cap. 1, num. 2*), VEGA (*Theol. Mar. num. 1582*), CANISIUS (*De Deip. lib. 5, cap. 15*).

Probatur, primo: cognatio matris ad filium est vera et propria consanguinitas in primo gradu; sed beata Virgo est vere et proprie dicenda Mater Dei: ergo beata Virgo est vere consanguinea Deo. — Confirmatur: beata Virgo arctiori vinculo et perfectiori consanguinitate copulatur cum suo Filio, qui vere Deus est, quam reliquae matres cum suis filiis: quia Christus habuit suam substantiam a sola Matre, non ut alii filii, a patre et matre; item quia substantiam suam, quam in prima sua formatione, nutritione et lactatione, a beata Virgine accepit, nunquam dimisit: unde majorem unitatem et identitatem sanguinis habet cum Matre sua, quam alii filii. Ergo beata Virgo vere et proprie consanguinea est cum Filio suo, vero Deo homine (1).

Probatur, secundo: beatae Virgini debetur specialis cultus qui hyperdulia vocatur, et hic propter consanguinitatem quam habet cum Deo Filio suo, ut ait S. THOMAS (*Summ. part. 2-2,*

(1) Cfr S. AUGUST. (*Homil. 4 de Assumpt.*), S. PETRUS DAMIANUS (*Serm. 2 de Nativ. B. Virg.*), SEDLMAYR (*Schol. Mar. part. 1, quaest. 9, art. 6, num. 1479*).

quaest. 103, art. 2) : « Hyperdulia est potissima species duliae communiter sumptae; maxima enim reverentia debetur homini ex affinitate quam habet ad Deum. » Ubi nomen affinitatis sumit generice pro cognatione, prout affinitati et cognationi communi; quia affinitas specifica et proprie dicta nequit intercedere inter matrem et filium, cum tantum sit in marito relate ad consanguineos uxoris, et vicissim; adeoque non inter matrem et filium, beatam Virginem et Christum.

Objicitur: consanguinitas non est nisi ubi est naturae unitas, vel sanguinis identitas et participatio; atqui intra beatam Virginem et Deum non datur naturae unitas: ergo neque consanguinitas.

Ad quod respondeatur quod nomen *Deus*, concretive sumptum, significet suppositum in recto, quatenus subsistens in duplice natura, divina et humana. Quando ergo dicitur: beatam Virgo est consanguinea Deo, intelligitur prout subsistenti in humana natura; et sic cum Deo in humana natura subsistente habet veram unitatem naturae, utpote quam ipsi vere communicavit; adeoque cum ipso consanguinea est.

Sed objicientes instant: per hoc tantum probatur beatam Virginem esse consanguineam Christi, non Dei; item Christi qua hominis, non qua Dei; adeoque non est consanguinea Deo.

Refelluntur respondendo quod Christus sit Deus et homo. Ergo si beata Virgo est consanguinea Christi, erit etiam consanguinea Dei. Dein beata Virgo non est tantum Mater Christi qua hominis, sed etiam Christi qua Dei subsistentis in natura humana, ut antea dictum est. Ergo, sicut Mater est Dei subsistentis in natura humana, ita consanguinea est Dei subsistentis in natura humana, quia secundum humanitatem cum Deo communicationem sanguinis habet.

ARTICULUS IV

*An et quale dominium competit beatae Virgini,
qua Matri, in Filium?*

Respondeatur: beata Virgo habuit dominium maternum, seu potestatem patriam, in Christum. Ita MALDONATUS (*In Luc. II*) ad illa verba: « *Et erat subditus illis;* » VEGA (*Theol. Mar. num. 1668*), cum sanctis Patribus, ex quibus S. AMBROSIUS ait: « Quid enim magister virtutis nisi officium pietatis impleret? Non utique infirmitatis, sed pietatis ista subjectio est: » qua nempe Christus Dominus patriae Deiparae potestati censemur subjectus. S. ILDEPHONSUS (*De Virginit. Mariae, cap. 8*) haec habet: « Ut per hanc Virginem Christus Deus fieret homo, Verbum fieret caro, et Filius Dei factor omnium fieret filius Matris quam ipse formaverat, essetque Dominator nascendo subditus ancillae quam ipse condiderat, sicque haberet ancilla potestatem in subditum Dominum. » Idem ait S. BERNARDINUS SENENSIS (*Serm. 3 de Nom. Mariae*): « Haec erat vera propositio: imperio Virginis omnia famulantur, etiam Deus. » Item GERSON (*De Annunt.*): « Melius eam appellare non possumus quam Matrem Dei, quoniam per hoc habet veluti auctoritatem et naturale dominium ad totius mundi Dominum, et a fortiori ad omne id quod huic subjectum est Domino. » Et RICHARDUS A S. LAURENTIO (*De Laud. Virg. lib. 2*): « Quia pro salute famularum sibi non solum potest Filio supplicare, sicut alii sancti, sed etiam potest cum auctoritate materna eidem imperare; unde si oramus eam, *Monstra te esse Matrem*, id est: quasi imperiose, et materna auctoritate supplica pro nobis Filium. »

Probatur etiam ratione: dominium paternum beatae Virginis erga Christum fundatur in veritate maternitatis Dei:

ergo sicut veritas maternitatis Dei certa est, ita et dominium paternum beatae Virginis erga Christum videtur certum. — Antecedens probatur : vera maternitas facit naturaliter filium matri subjectum in accipiendo naturam : ergo etiam fundat naturalem potestatem in matre ad exigenda vicaria obsequia, filiale reverentiam et pietatis officia.

Objicitur : Christus est Persona divina : ergo nequit dici subjectus Matri suae, cum Deus nemini possit esse subjectus.

Ad quod respondetur Christum, qua Filium beatae Virginis, esse quidem Personam divinam, sed qua subsistentem in natura humana. Unde, licet Personae divinae, qua subsistenti in natura divina, repugnet absolute ista subjectio et nomen servitutis, non tamen eidem repugnat qua subsistenti in natura humana, uti notanter advertit S. THOMAS (*Summ. part. 3, quaest. 20, art. 1*).

ARTICULUS V

*Utrum beata Virgo, per maternitatem Dei, sit
Regina totius mundi?*

Respondetur : beata Virgo habet, vi maternitatis Dei, jus regium directum et excellens in orbem universum.

Probatur, primo, ex sanctis Patribus, citatis apud SALAZAR (*Comment. in Cant. VIII*), qui Deiparam intitulant “potentissimam coelestium, terrestrium et inferorum Reginam ac Dominam ;” eo nempe praecipue titulo quod sit Mater Dei, in supremi dominii et imperii communionem a Christo tamquam Mater admissa. Verba S. ATHANASII (*De Deip.*) ita sonant : “Quandoquidem ipse Rex est, qui natus est ex Virgine, idemque Dominus est Deus, eapropter et Mater, quae eum genuit, et Regina et Domina proprie et vere censetur.” Et S. DAMASCENUS (*De Fide, lib. 4, cap. 4*) inquit : “Maria

rerum omnium conditarum Domina effecta est, cum Creatoris Mater exstitit. ” Similia habent alii Patres et Doctores, qui Virginem Deiparam in jure materno vere ac proprie universi Reginam ac Dominam esse profitentur.

Probatur, secundo, ratione : unio hypostatica in Christo est radix moraliter exigitiva dominii super omnes creaturas : ergo etiam maternitas Dei in beata Virgine. — Consequentia probatur : ideo unio hypostatica radicat dominium in omnes creaturas, quia tribuit Christo filiationem naturalem, et inde jus haereditarium omnium bonorum Dei ad extra : ergo etiam maternitas Dei erit radix moralis exigitiva ejusdem domini, quia pariter tribuit connaturale jus ad bona Filii.

Probatur, tertio, ex titulis sanctissimae Deiparentis : beata Virgo est Filia Dei Patris, Mater Dei Filii, Sponsa Spiritus Sancti : ergo competit ei hoc triplici titulo regalis potestas in totum mundum. — Consequentia probatur : beata Virgo, tamquam Filia Dei Patris “*primogenita ante omnem creaturam*” (*Eccli. XXIV, 5*), “simul haeres est universalis bonorum Patris, adeoque et dominii regalis in hoc universum. — Deinde Mater est Dei Filii, quem genuit sine patre, eumque libere, non necessario praemisso praevio consensu, quod nemini adhuc filiorum obtigit, quemque genuit ut orbis esset Servator ex ipsa natus, excellentissima corporis habitudine praeditus, sanguine regio, et jure haereditario in regna Israe- lis ex ipsa donatus; et inde ad vices gratitudinis magis obstrictus, ut adeo minime dubitandum sit quin Christus Matrem suam vicissim omnis regalis potestatis fecerit participem. — Denique beata Virgo est Sponsa Spiritus Sancti, qui vices sponsi sustinens, uterum Virginis sine semine fecundavit; et inde pari mariti cum uxore propinquitate junctus est; et ita etiam eadem privilegia ac jura tribuit, quae alius princeps ac simul sponsus in humanis fecit : adeoque idem regale dominium in hoc universum.